

תוכניות אקדמיות
בשיתוף שתיל

בישראל פועלות כיום אלפי תנועות ועמותות המקדמות מטרות חברתיות שונות. שדות הפעילות של הארגונים הללו מגוונים מאד, וכוללים קידום וסיוע לנשים, רווחה חברתית וכלכלית, סיוע לקהילות מהגרים ומיעוטים, שימור הסביבה, חינוך מסוגים שונים, ועוד. במסגרת העמותות הללו פועלים מתנדבים ושכירים רבים. לצד אלו הפעילים במסגרות אלו לתקופות קצרות, רבים אחרים רואים בעבודתם עיסוק ארוך טווח במהלכו מתגבשת זהותם החברתית והמקצועית. יש המעריכים את מספר הפעילים הללו בעשרות אלפים.

לצד הספונסאניות והלהט המאפיינים רבים מהארגונים החברתיים, מתעורר הצורך בקרב פעילים רבים לרכוש כלים לפעולה אפקטיבית. אוסייה המורכב של פעילות חברתית מצריך כישורים ומיומנויות בתחומים רבים, בעיקר יכולת ניתוח תיאורטי ואמפירי של מערכות וסוגיות חברתיות. הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה כדיסציפלינות מדעיות מציעות תשתית תיאורטית ומתודולוגית מקיפה ורלוונטית. חברי החוג לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב עוסקים במגוון תחומים הקשורים במישורין לסוגיות רבות המעסיקות ארגונים חברתיים פעילים. החוג מציע קורסים העוסקים באי-שיוויון מגדרי, אתני ומעמדי, בשוק העבודה, במערכות החינוך, המשפט, הרפואה ובתחום ההגירה. בנוסף נלמדים בחוג גם קורסים בתחומי שימור הסביבה, מדיניות הרווחה, תהליכי גלובליזציה, והמצב הפוסט-קולוניאלי. אנשי הצוות של שתיל צברו ידע וניסיון מעשי רב בניהול ארגונים לשינוי חברתי העוסקים במגוון רחב של נושאים.

מהסיבה הזו חברו החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה ושתיל, שרותי תמיכה ויעוץ לארגונים לשינוי חברתי, כדי לקדם לראשונה תוכנית ייחודית זאת ולהביא מניסיון התאורטי והמעשי של שני גופים אלה. מטרת המסלול להקנות ללומדים בו בסיס תיאורטי, כלים מתודולוגיים והכשרה מעשית הרלוונטיים להם בעיסוקם. המסלול יספק לתלמידים כלים אנאליטיים להבנת תהליכי שינוי חברתי, ויתרגלם ביישום הידע בתהליכים חברתיים רלבנטיים.

המסגרת הארגונית

מסלול הלימודים לתואר שני (MA) בסוציולוגיה במסלול ללא תזה) מבוסס בעיקר על תוכנית הלימודים הקיימת אך בתוספת קורס, סמינר פרקטיקום וסדנאות רשות בעלי חשיבות מיוחדת לפעילי שינוי חברתי.

אוכלוסיית היעד

המסלול מיועד לסטודנטים לסוציולוגיה ולפעילים בארגוני שינוי חברתי המעוניינים ברכישת כלים תיאורטיים, מתודולוגיים ומקצועיים בתחום.

תנאי קבלה

- א. תואר ראשון מוכר בישראל בציון ממוצע של 85 ומעלה.
- ב. מחויבות חברתית ויכולת ניתוח של סוגיות חברתיות. המועמדים יתבקשו להגיש קורות חיים והצהרת כוונות.

אפשרויות מעבר ממסלול למסלול

תלמידי התוכנית יוכלו לעבור למסלול הרגיל עם תזה בכפוף לכללים הנהוגים בחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה ולא יאוחר מסוף הסמסטר השלישי ללימודיהם בתוכנית.

הדרישות

היקף הלימודים במסלול 37 ש"ס שיתפרסו על פני 4 סמסטרים. התלמידים יידרשו לכתוב 3 עבודות סמינריוניות שאחת מהן היא פרויקט גמר. בשאר הקורסים יינתנו בחינות או עבודות, בהתאם לדרישות הקורסים. התואר יוענק לתלמידים שיעמדו בהצלחה בכל דרישות התוכנית, כנהוג בחוג. ישמר הכלל האוניברסיטאי המאפשר לתלמידי תואר שני ללמוד קורסי תואר ראשון בהיקף שאיננו עולה על 25% מסך שעות הלימודים לתואר.

התואר

למסיימי המסלול יוענק התואר: "מוסמך בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה".

לפרטים נוספים לפנות ללמוטי גיגי - 050-7833444
motigigi@zahav.net.il

מיגדר בשטח: מסלול לתואר שני המשלב תיאוריה ועשייה חברתית, בשיתוף עם שתיל

ראש התוכנית ללמודי מיגדר: פרופי טובה כהן
ראש מסלול השטח: ד"ר רונית קרק

רקע

נתיבים מגוונים מוליכים א/נשים למיקומים ארגוניים בהם יש להם אפשרות לעבוד עם נשים ולהשפיע על סיכוייהן בהקשרים חברתיים שונים של התמודדות יומיומית. עד עתה, ידע אקדמי בתחומים הרלוונטיים לא תמיד היה נגיש לפעילי ופעילות שטח העוסקים בעשייה חברתית לקידום נשים.

התוכנית החדשה באה לענות על צורך זה. היא תפתח במסגרת התוכנית ללימודי מגדר, ותכלול תוכנית לימודים עשירה ומגוונת המשלבת ידע אקדמי מגדרי עם ידע שמקורו בהתנסות ובעשייה חברתית. התוכנית מהווה מסלול ייחודי חדש, המשלב לימודים תיאורטיים עם מחויבות לעשייה חברתית. התוכנית תעניק לבוגריה תואר מ.א (ללא תיזה).

מטרת התוכנית

התוכנית קמה לאור הצורך לייצר חיבור בין הידע האקדמי לבין העשייה והידע שנצברו בשדה ובפרקטיקה, תוך מתן חשיבות לידע הנצבר לאורך השנים הן בפעילות בשטח והן באקדמיה. במסגרת התוכנית יוכלו א/נשים הפעילים והמחויבים לקידום נשים מעמדן וזכויותיהן לרכוש ידע עדכני וביקורתי בתחום זה ולהצטייד בכלי עבודה רחבי טווח בתחום של נשים ומגדר.

התוכנית שמה דגש על המרכיב היישומי של ההגות בתחום לימודי המגדר ובמיוחד על הבנתם של תהליכים כלכליים, תהליכי שינוי במדיניות הציבורית, עקרונות העבודה של המגזר השלישי וכן אלו של המעצמה השביעית - התקשורת. זאת, על בסיס היכרות שיטתית עם התיאוריות המגדריות הבסיסיות.

התוכנית תעשיר את הלומדים/ות בתחומים הבאים

- הבנה תיאורטית רב-מימדית ומעמיקה של נושא המיגדר על כל היבטיו (חברה, רוח, יהדות, מדעי הטבע, חינוך, אומנות).
- בחינת נושא המיגדר בהקשר הייחודי שלו בחברה הישראלית
- למידה מהידע הקיים בשדה וחשיבה על חיבורים בין ידע זה לידע אקדמי.
- ניתוח תיאורטי ומיגדרי של פעילות שטח
- חיבור לידע מחקרי ואמפירי קיים ביחס לתחומי העשייה והפרקטיקה.
- מתן כלי מחקר ומתודולוגיה
- מתן כלים לניתוח תהליכים אופייניים ודילמות מרכזיות כפעולה פמיניסטית.
- יצירת רשת חברתית ורשת קשרים שתגשר ותחבר בין האקדמיה ואירגוני פרקטיקה העוסקים בתחומים אילו
- מתן תואר אקדמי מוכר

קהל היעד

המסלול מיועד לא/נשים העוסקים בפעילות חברתית הממוקדת בנשים ומיגדר, או מעוניינים להיות פעילים בנושאים של קידום מעמדן של נשים, רווחתן, זכויותיהן ונושאים מיגדריים אחרים. המסלול פתוח למועמדים/ות מתחומים שונים של עשייה וממגוון רחב של ארגונים כגון: ארגונים פמיניסטים, ארגוני רווחה, מגוון ארגונים חברתיים ללא כוונת רווח, והסקטור הציבורי (יועצות לקידום מעמד האישה ממשרדים ממשלתיים ומהרשויות המקומיות).

מתכונת הלימודים

שתי שנות לימוד, בהן ירוכזו הלימודים ביום לימודים אחד מלא ואחר צהריים. נוסף על כך יהיה על התלמיד/ה להשתתף במשך לימודיו/ה בשלוש עד ארבע סדנאות, בנות יום או יומיים כל אחת (תאריכים מדויקים ימסרו לפני ההרשמה). הסדנאות יועברו על ידי שתיל

הרשמה

דרך אוניברסיטת בר אילן

קורס משולב לשינוי חברתי בתחום המוגבלויות

קורס ייחודי לשינוי חברתי בתחום המוגבלות שישלב בתוכו אנשי מקצוע לעתיד - סטודנטים במכללת דוד ילין הלומדים במסלול מלמ"ח (מורים לאנשים עם מוגבלויות חמורות) ובמסלול יזמות חברתית-חינוכית, עם אנשים עם מגוון מוגבלויות הפעילים בעשייה בקהילה הירושלמית. הקורס הוא יוזמה משותפת של שתיל עם המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין ובשיתוף עמותת שק"ל, ארגון "בקול" והמרכז לחיים עצמאיים.

מטרות ההשתלמות

- הקניית ידע רלוונטי לשינוי חברתי בכלל, ולשינוי חברתי בתחום המוגבלויות בפרט למקדמי החזון בעולם החינוך ובעולם ארגוני אנשים עם מוגבלויות בירושלים
- קידום הבנה הדדית ושותפות בעשייה בין אנשים עם מוגבלויות הפעילים בארגונים לבין אנשי מקצוע לעתיד בתחום החינוך
- הצמחת מיזמים חדשים ומשותפים בקהילה בירושלים המעלים לסדר היום את נושא הקשר בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשי מקצוע בתחום החינוך.

צוות הקורס

ישראל סייקס, יועץ ארגוני, שתיל, סילביה שטיגליץ, מנהלת מגמת מלמ"ח, מכללת דוד ילין
ואייל בלוך, מנהל המגמה ליזמות חברתית-חינוכית, והמרכז לקיימות, מכללת דוד ילין

פירוט תכנים מרכזיים

- תפיסה ביקורתית של המפגש בין מוגבלות וחברה
- דמוסים שונים בקשרים שבין אנשים עם מוגבלויות לבין אנשי מקצוע
- מגמות ותהליכים של שינוי חברתי בכלל ובתחום המוגבלות בפרט
- סיפורי התמודדות כמשאב ללמידה הדדית ולהעמקת השותפות
- תהליכי התפתחות של בעלי מקצוע ושל אנשים עם מוגבלות
- יזמות חברתית-חינוכית

קהל היעד

- סטודנטים שנה ג' במכללת דוד ילין הלומדים במסלול מלמ"ח (מורים לאנשים עם מוגבלויות חמורות) ובמסלול יזמות חברתית-חינוכית
- אנשים עם מגוון מוגבלויות (פיזית, חושית, נפשית, וקוגניטיבית) הפעילים בקהילה בירושלים.
- בעלי מקצוע בתחום המוגבלויות (עובדים סוציאליים, אנשי חינוך ועוד) המעוניינים ללמוד מהמפגש עם האחר כדי לקדם שינוי

מסגרת הלימוד

קורס סמסטריאלי בתוספת סדנא אינטנסיבית

מקום: מכללת דוד ילין, ירושלים

מועד: נובמבר 2008 עד יוני 2010

שפה: עברית

הערות: הקורס יהיה נגיש לכל סוגי המוגבלויות, וייחשב כקורס אקדמי לסטודנטים במכללה

למידע ולהרשמה: שתיל ירושלים - 0732-445181

קונפליקט ושינוי חברתי: בין תיאוריה לפרקטיקה

בשיתוף האוניברסיטה העברית - מרכז שווייץ לחקר סכסוכים ניהולם ויישובם

הקורס יעסוק בתהליכי טרנספורמציה של קונפליקט בהקשר של הקונפליקטים החברתיים (האתניים/לאומיים/דתיים) הבולטים בחברה הישראלית. הלימודים ישלבו בין כמה תחומי ידע שונים: התחום של חקר סכסוכים, תהליכי שינוי, ארגוני החברה האזרחית ומחקר פעולה; בנוסף להשתתפות בשיעורים יצטרפו הסטודנטים לעבודה מעשית בארגוני שינוי חברתי, ובמהלך השנה יבחן הקשר בין התיאוריות השונות לפרקטיקות הקיימות בשדה של ארגונים לשינוי חברתי בישראל.

מטרות הקורס

- פיתוח יכולת הסתכלות אנליטית-ביקורתית על מבנים חברתיים ועל קונפליקטים בחברה הישראלית; הגברת מודעות ליחסי כוח ולהשפעות המיקום של החוקר/המתערב בסכסוך
- רכישת כלים ומיומנויות לניתוח אסטרטגי; להתערבות במצבי קונפליקט חברתי ולעשייה רפלקטיבית
- הגברת מעורבות הסטודנטים בעשייה חברתית ומתן הזדמנות להשתתפות בעשייה ובהשפעה; העצמה, תחושת יכולת ואחריות חברתית
- יצירת גוף ידע חדש המשלב בין תיאוריה לפרקטיקה בתחום של תהליכי קונפליקט ושינוי חברתי, המרחיב את הידע הקיים בתחום

צוות הקורס

מיכאל שטרנברג - שתיל, דרי מיה כהנוב- האוניברסיטה העברית

תכנים מרכזיים

- קונפליקטים: תהליכי טרנספורמציה של קונפליקט; תיאוריות של שינוי חברתי; דיאלוג ושינוי; מאבק בונה והתנגדות לא אלימה
- שינוי חברתי: תיאוריות של שינוי (תיאוריות מערכתיות, פסיכולוגיה של שינוי); החברה האזרחית וארגונים לשינוי חברתי בארץ ובעולם; סוגיות מרכזיות בשינוי חברתי בישראל (זכויות אדם ואזרח, צדק חברתי וסביבתי, פלורליזם דתי, רב תרבותיות ועוד)
- מחקר פעולה: היכרות עם פעילות מחקרית היוזמת ומלווה תהליך של שינוי בפרקטיקה תוך שהיא מזמנת חשיבה פומבית ושיתופית על הפעולה. נתמקד במודל השיתופי-פרקטי, המאפשר יחסים סימטריים בין החוקר מן האקדמיה לבין אנשי השטח ובין המפעילים את תהליך השינוי לבין עצמם. סוג זה של מחקר משתף את הפועלים בשטח בתהליך חשיפת תיאוריות אמונות ודעות סמויות ובחינת הדרכים שבהן ניתן להביא לשינוי משמעותי

קהל היעד

הקורס יהיה פתוח לתלמידי התכנית לחקר סכסוכים, ניהולם ויישובם ולתלמידים ממחלקות אחרות באוניברסיטה העברית על מנת ליצור קבוצת תלמידים המשקפת את השונות התרבותית, האתנית והלאומית בחברה בישראל.

מסגרת הלימוד

הקורס ייערך במהלך שנה אקדמית אחת, המכששים יתקיימו אחת לשבועיים במשך כארבע שעות אקדמיות. במקביל, יתלוו הסטודנטים אחת לשבועיים (למשך כארבע שעות) לארגון או פרויקט לשינוי חברתי על פי בחירתם, מתוך רשימה מוצעת.

מקום: האוניברסיטה העברית, ירושלים
שפה: עברית

הערה: ההרשמה דרך האוניברסיטה העברית

הקורס מתקיים תודות ל: Swiss Embassy

על קונפליקט, שינוי ומה שביניהם: תפיסות תיאורטיות ופרקטיקות עבודה לשינוי חברתי ומאבק לא-אלים בשיתוף אוניברסיטת בן גוריון בנגב, התכנית לישוב וניהול סכסוכים

61

הקורס יעסוק בפרספקטיבות שונות הקושרות בין קונפליקטים לשינוי חברתי. בקורס זה יילמדו תפיסות תיאורטיות ופרקטיקות עבודה של טרנספורמציה של קונפליקטים ושל מאבקים לא-אלימים, הממחישות כיצד ניתן לפתח אסטרטגיות המתעלות את אנרגיית הקונפליקט למען שינוי בכלל ושינוי חברתי בפרט, זאת מתוך ראייה ביקורתית ביחס למבנים ומערכות של כוח בחברה.

הקורס יעגן את התיאוריות הנלמדות לפרקטיקה בארגוני שינוי חברתי בישראל ובעולם. הקורס יתנהל במתכונת סדנה, אשר תשלב הקניית ידע תיאורטי ולמידה חווייתית של פרספקטיבות וכלים שיחברו את המשתתפים לעולם העשייה של שינוי חברתי בישראל.

מטרות הקורס

לאפשר למשתתפים לחקור את מקומם ביחס לתהליכים, מבנים ומערכות קונפליקט בישראל, ואת המשמעויות העולות ביחס להתהוות זהותם כאנשי מקצוע הפועלים בזירות קונפליקט

מנחים בקורס

מיכאל שטיינברג ויעל בן דוד, שתיל

מסגרת הלימוד

סדנה בת 4 שיש

קהל היעד

הקורס מיועד לסטודנטים המעוניינים להכיר ולהעמיק את הבנתם ביחס למאבקים חברתיים המתנהלים בחברה, ואת עבודת השינוי החברתי כפי שמתנהלת בארגוני שינוי חברתי בישראל. הקורס פתוח לסטודנטים לתואר שני בתכנית וכן לסטודנטים מעבודה סוציאלית וחוגים נוספים ממגעי החברה והרוח

מקום: אוניברסיטת בן גוריון

מועד: סמסטר א

שפה: עברית

הערה: ההרשמה דרך אוניברסיטת בן גוריון

